

"Mange Intelligenser" omkring dig

Går der en Einstein rundt i din virksomhed eller er der en Strauss derhjemme? Lægger du mærke til dine kollegers styrker? Tager du afsæt i deres styrker, når I samarbejder?

Vi ved det ikke, men hvor vi for bare få år siden meget nemt kunne have overset dem, er det i dag blevet lettere at finde dem.

Udgangspunktet er, at alle er lige begavede. Intelligensbegrebet - IQ er ikke nok. Intelligens er et langt mere nuanceret begreb.

Traditionelt har man fokuseret kraftigt på evnen til at kunne læse, skrive og regne, dvs. den sproglige og den matematiske intelligens. Hvis du ikke lærer gennem ord, tal eller logik, bliver du hægtet af.

Om Mange Intelligenser teorien

I begyndelsen af firserne viskede Howard Gardner og hans kollegaer så at sige tavlen ren og undersøgte, hvad vi egentlig vidste om børns indlæring uden hensyn til, hvad vi troede, vi vidste, eller forestillede os, at vi vidste. Alt for mange pædagogiske teorier har taget udgangspunkt i, hvad vi *troede*, børn kunne eller forstod på forskellige tidspunkter af deres udvikling. Projektet blev døbt "Project Zero", og det billede, der har tegnet sig er, at alle mennesker åbenbart følger nogle bestemte mønstre i deres mentale udvikling ud fra de samme grundelementer, men sammensat i på en helt personlig, individuel måde.

Howard Gardners udgangspunkt er, at intelligens ikke er statisk. Det kan aktiveres, læres og udvikles. Det er et multidimensionalt fænomen, der er til stede på mange planer i vores krop sind hjerne-system.

Desuden indeholder **alle** mennesker **alle** intelligenser og de fleste mennesker kan udvikle hver intelligens til et fyldestgørende kompetenceniveau, ligesom det er vigtigt at forstå, at ingen intelligens er bedre end andre.

Alle kan lære noget indenfor alle intelligenserne, men der er forskel på hvor hurtigt, det går, og hvor meget man har lyst til at benytte sig af de forskellige intelligenser. Alle mennesker har altså mange styrkeområder. Nogle intelligenser har man nemmere ved at bruge end andre. Normalt føler man sig tiltrukket af de intelligenser, man har talent for.

Ofte kræver en aktivitet flere intelligenser. Tænk på at bygge et hus. Her skal man bl.a. kunne regne ud, hvad der skal bruges af materialer, man skal have en fornemmelse af rummenes forhold til hinanden, man skal kunne bruge sine hænder til at bygge med og holde balancen på stilladset. Måske letter det endog nogle at synge til arbejdet.

I 1983 i bogen *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*, kom Howard Gardner med en forståelsesmodel af det menneskelige intellekt. På baggrund af blandt andet undersøgelser af hjerneskadede, forklarede han menneskets intellekt til at kunne indeholde eller opdeles i flere af hinanden uafhængige og ligeværdige intelligenser.

Mange mennesker kigger på intelligenserne og undrer sig over, hvorfor Gardner insisterer på at kalde dem intelligenser og ikke talenter eller anlæg. Men folk er vant til at høre udtryk som "han er ikke særlig intelligent, men han har et vidunderligt talent for musik". Derfor var han meget bevidst om sin brug af ordet intelligens til at beskrive hver kategori.

Han redegjorde (i 1983) for at der måtte være 7 selvstændige intelligenser.

Det selvstændige i intelligenserne redegjorde han for ved blandt andet at sige, at intelligenser var en kompetence i sig selv.

Omvendt kan en kompetence i en kultur lige så godt være en gunstig kombination af flere kompetencer. (Fx vil en social intelligent person kunne forestilles at være både indlevende, sproglig og til dels personlig intelligent)

Fælles for disse 7 er at de iboende alle mennesker fra fødslen og at de alle kan udvikles, og til stadighed gør det. Udviklingen sker i et uafhængighedsforhold mellem intelligenserne, således kan nogle områder måske aldrig blive udviklet, mens andre kan nærme sig det raffinerede eller geniale.

Grundlæggende for dette intelligensbegreb er at intelligenserne ikke udvikler sig automatisk eller selvstændigt, men i en relation til sin omverden.

Intelligenserne er på den måde også et udtryk for en kulturs kompetenceværdier eller behov.

Teorien har vundet stort gehør i de danske skoler og institutioner. En af de første til at udvikle m.i.-teorien til praktisk brug i klasseværelset, var den amerikanske psykolog og specialundervisningslærer Thomas Armstrong. I sin bog "Mange intelligenser i klasseværelset", påpeger han, at det ikke er børnene, der er noget i vejen med, men undervisningsmetoderne. *"I traditionel undervisning forsøger vi at ændre børnene, så de lærer på vores måde. Faktisk bør vi ændre undervisningen, så den passer til børnene." ... "Først når vi indser, at børn lærer på forskellige måder – og at alle disse måder er i orden – bliver vi oprigtige i vores undervisningsarbejde."*

De 9 intelligenser

De 9 indlæringsmåder eller intelligenser, Howard Gardner er kommet frem til er følgende:

1. Den sproglige
2. Den logisk-matematiske
3. Den intrapersonlige
4. Den rumlige
5. Den musiske
6. Den kropskinæstetiske
7. Den interpersonlige
8. Den naturalistiske
9. Den eksistentialistiske

I børnehøjde er ordene ændret til:

1. Ord-klog	evnen til at beherske sprog, herunder bruge det som støtte til at huske informationer.
2. Tal-klog	evnen til at opdage mønstre, tænke logisk og ræsonnere.
3. Natur-klog	evnen til at forstå, begå sig i og se mønstre i naturen. Systematik!
4. Billed-klog	evnen til at skabe og håndtere forestillinger i bevidstheden som led i problemløsning.

- 5. Musik-klog** evnen til at genkende og skabe musik.
- 6. Krops-klog** evnen til at bruge bevidstheden til at koordinere kroppen.
- 7. Menneskeklog** evnen til at forstå andres følelser og hensigter.
- 8. Selv-klog** evnen til at forstå sine egne følelser og hensigter.
- 9. Livsklog** evnen til at forholde sig til livets store spørgsmål, samt at handle i overensstemmelse med eksistentielle og åndelige værdier.

For mange er der ikke noget nyt i at tilpasse, differentiere og forsøge at nå alle ud fra netop deres forudsætninger.

Du kan nu få udarbejdet en individuel intelligensprofil – og bygge på dine stærke sider, i stedet for at fokusere på det man ikke kan. Det er netop et af de centrale budskaber fra Howard Gardner – tag afsæt i dine styrker, når du skal lære noget nyt.

Hvis vi betragter de mange intelligenser som forskellige døre ind til et stort rum, er det vores opgave at finde den rigtige vej ind. Kommer man først ind, bliver det sjovt at lære, og så vil de andre intelligenser efterhånden blive aktiveret.

Den ottende og niende intelligens

Gardners 7 intelligenser har fået et ottende intelligensområde, som han kalder for den naturalistiske intelligens. Senest er den spirituelle intelligens også kommet.

Den naturalistiske intelligens kan afklare og kategorisere en gruppe af individer, som ikke umiddelbart har kunnet lade sig kategorisere under de andre 7 intelligenser. Den naturalistiske intelligens har sin rod i artsgenkendelse og kan skildres i naturforskernes evne til at kategorisere dyr og planter efter forskellige genkendelige særtegn, f.eks. art. Den basale forståelse af naturalisten ligger i følgende formulering: "*En naturalist er en person, som demonstrerer ekspertise i genkendelse og klassifikation – inden for fauna og flora – i sine omgivelser*" Der er altså tale om en slags taksonomi (opr. udtryk fra biologien) eller kategorisering.

Denne kompetence er ikke kun anvendelig indenfor en naturvidenskabelig forståelse, men kan være et generelt redskab indenfor alle områder.

Intelligensen er væsentlig, idet den er et udtryk for en reduktionsmekanisme som individet kan bruge til at kompleksitetsreducere dets omverden med. Altså gøre noget komplekst enkelt.

Naturalistisk intelligens indeholder konstruktivistiske træk i den forstand at det jo er en forudsætning at kunne kompleksitetsreducere for at kunne foretage iagttagelse.

Det at kunne kategorisere er et udtryk for at være i stand til at foretage en første-tolkning af en iagttagelse, hvor denne tolkning resulterer i at personen finder de kompetencer der skal anvendes i den pågældende situation.

At forstå et stort system og dets indbyrdes afhængigheder og påvirkninger kaldes også systemisk tænkning, hvilket naturalisten evner til fulde. Den logiske intelligens vil kunne lave hurtige observationer af årsag/virknings sammenhænge, mens den naturalistiske intelligens vil bruge en meta-betragtning på hele systemet.

På en måde kan man sige at kategorisering kan være en superintelligens idet den kan have en katalysator-effekt overfor individets 7 andre intelligenser.

Førstetolkningen kan være et nyt ord for den forståelse og viden individet besidder for sin iagttagelse.

Den eksistentielle/spirituelle intelligens er stadig meget ny og der ikke skrevet meget om den. Den handler om det intuitive læringselement og forståelsen af det eksistentielle. Hvorfor vi lever og hvorfor vi dør. Vi kommer sikkert til at høre meget mere om denne intelligens.

Gennemgang af intelligenserne (– de 8)

Visual/Spatial

Evnen til at opfatte den visuelt-rumlige verden nøjagtigt. (f.eks. som jæger, spejder eller guide) og at foretage en transformation i erkendelse af disse opfattelser (f.eks. som indretningsarkitekt, arkitekt, kunstner, skulptør eller opfinder). Denne intelligens involverer følsomhed over for farver, linier, facon, form, rum og det forhold, der eksisterer mellem disse elementer. Den inkluderer evnen til at visualisere, til grafisk at fremstille visuelle eller rumlige idéer samt at orientere sig hensigtsmæssigt i en rumlig form.

Evnen til at repræsentere den rumlige verden internt i sindet – som en sejler eller en pilot navigerer i en rumlig verden – eller som en skak spiller orienterer sig på brættet.

Børn, der er stærkt visuelle elsker at formgive, tegne, visualisere, skrive osv. Bruger LEGO, puslespil, fantasilege og labyrinter.

- Tænker i form og billeder
- Klare visuelle billeder
- Kender til beliggenheden af steder
- Fascineres af maskiner og tekniske indretninger
- Opfindere, arkitekter, ingeniører, mekanikere, kunstnere

Verbal/sproglig

Evnen til at bruge ord effektivt, såvel mundtligt (som fortæller, ordfører, politiker) eller skriftligt (som poet, dramatiker, redaktør eller journalist). Denne intelligens indbefatter evnen til at anvende syntaks eller sprogets struktur, fonologi eller sprogets lyde, semantik eller sprogets betydning og de pragmatiske dimensioner eller den praktiske brug af sproget. Nogle af disse anvendelser inkluderer retorik (at bruge sproget til at overbevise andre om at bruge en bestemt fremgangsmåde), forklaring (at bruge sproget til at informere) og metasprog (at bruge sproget til at tale om sproget selv).

Børn, der er stærkt sproglige elsker at læse, skrive, fortælle og lege med ord. De behøver bøger, bånd, skriveredskaber, dagbøger, samtale og debat.

- Tænker i ord
- Højt udviklet auditive evner
- Leger med lyden i sproget
- Gode historiefortællere, vittigheder og eventyr
- Elsker at se, sige og høre ord

- Har ofte hovedet begravet i bøger
- Kan lide at skrive
- Lærere, journalister, forfattere, advokater og tolke

Musisk/Rytmask

Evnen til at opfatte (f.eks. som musikelsker), skelne (f.eks. som musikanmelder), transformere (som komponist) og udtrykke (som optrædende kunstner) musikalske former. Denne intelligens indbefatter følsomhed over for rytme, tonehøjde eller melodi samt klangfarve eller stemning i et musikalsk stykke. Man kan have en figurativ eller hierarkisk forståelse for musikken (helhedsmæssig, intuitiv), en formel eller "omvendt" forståelse (analytisk, teknisk) eller begge dele

Børn, der er stærkt musiske elsker at synge, fløjte, nynne og klappe. De behøver fællessang, koncerture, musik og musikinstrumenter.

- Tænker i lyde, rytmer og mønstre
- Synger, nynner og fløjter for dem selv
- Reagerer straks på musik
- Underholder og nyder musik samt leder an i sang
- Sensitiv overfor omgivelsernes lyde; støj, knirke, risle
- Stærke meninger om andres musik
- Korsanger, orkester, discjockey, musikanmelder, komponist

Logisk/Matematisk

Evnen til at bruge tal effektivt (som matematiker, skatterevisor eller statistiker) og til at ræsonnere på en god måde (som videnskabsmand, programmør eller logiker). Denne intelligens indbefatter følsomhed over for logiske mønstre og forhold, udsagn og påstande (hvis-så, årsag-virkning), funktioner og andre relaterede abstraktioner. Den type processer, der bruges til hjælp for den logisk-matematiske intelligens inkluderer: Kategorisering, klassificering, det at drage slutninger, generalisering, udregning og afprøvning af hypoteser.

Børn, der er stærkt logiske elsker at eksperimentere, stille spørgsmål, finde ud af logiske puslespil og regne. De behøver ting de kan udforske og tænke over.

- Tænker i koncepter
- Trænet i resonering, logik og problemløsning
- Udforsker mønstre, kategorier og relationer
- Manipulerer med omgivelserne for at eksperimentere i et kontrolleret miljø
- Spørger og undrer sig over natur begivenheder
- Forskere, ingeniører, programmører, revisorer

Krops/Kinæstetisk

Evnen til at bruge hele kroppen til at udtrykke idéer og følelser (som skuespiller, danser, atlet eller mimiker) og færdighed i at bruge hænderne til at producere eller omforme ting (som håndværker, skulptør, mekaniker eller kirurg). Denne intelligens inkluderer specifikke fysiske færdigheder såsom koordination, balance, behændighed, styrke, fleksibilitet og hurtighed, såvel som dybdesensible, taktile og haptiske evner.

Børn, der er stærkt kropslige elsker at danse, løbe, hoppe, bygge, berøre og bevæge sig. De behøver rollespil, drama, sport, ting at bygge med, fysiske lege og praktisk indlæring.

- Processer viden gennem krops fornemmelser

- Excellent fin motorisk koordination
- Mave fornemmelser for ting
- God til at mime
- Har behov for fysisk at flytte sig omkring ofte – betegnes som hyperaktiv
- Atleter, dansere, skuespillere, klovne,

Interpersonel

Evnen til at opfatte og skelne sindsstemninger, intentioner, motivationer og følelser hos andre mennesker. Dette kan indbefatte følsomhed overfor ansigtsudtryk, stemmeføring og bevægelser, evnen til at skelne blandt mange forskellige mellem menneskelige signaler samt evnen til at respondere effektivt på disse signaler på en pragmatisk måde (f.eks. at påvirke en gruppe mennesker til at følge en bestemt handle måde.)

Børn, der er stærkt interpersonelle elsker at styre, organisere, forholde sig, mægle og feste. De behøver venner, gruppelege, sociale sammenkomster, begivenheder i lokalsamfundet og klubber.

- Tænker og processer ved relationer, samarbejde og kommunikation med andre
- Leder mellem ligemænd
- Evne til at fornemme følelser og intentioner hos andre
- Forstår mennesker og løser konflikter
- Organiserer, kommunikerer og manipulerer
- Har mange venner
- Rådgivere, politikere, pædagoger

Intrapersonel

Selvindsigt og evnen til at handle på en måde, der er tilpasset denne viden. Denne intelligens indbefatter at have et nøjagtigt billede af sig selv (ens styrkesider og begrænsninger), bevidsthed om indre sindsstemninger, temperamenter, ønsker samt evnen til selvdisciplin, selvforståelse og selvværd. Intrapersonel intelligens baserer sig på viden om selvet. Inkluderer metakognition (tænkning om at tænke) samt opmærksomhed på metafysiske koncepter.

Børn, der er stærkt intra personelle elsker at målsætte, meditere, drømme, være stille og planlægge. De behøver hemmelige steder, tid alene, selvstyrende projekter og valgmuligheder.

- Færdigheder i indre fokusering
- Udviser en stærk personlighed
- Dyb erkendelse af indre følelser, drømme og ideer
- Reflektiv og analytisk
- Tendens til at søge væk fra hold aktiviteter
- Genkender egne styrker og svagheder
- Kræver privat tid og sted
- Selvstændige, forskere, filosoffer

Naturalistisk

Evnen til at forstå, relatere, kategorisere og forklare nature fænomener. Fokuserer på systemiske sammenhænge, natur balancer og tidsforsinkelser. Mennesker som jægere, bønder, gartnere, meteorologer, sociologer og geografer gør brug af denne intelligens. Evnen til at kende forskel mellem planter og dyr samt være sensitiv overfor andre funktioner i naturen (skyer, bjergformationer). Denne intelligens blev i jæger samfundet højt værdsat, og

er i forbruger samfundet sammenlignet med evnen til at skelne imellem biler, sko, make-up etc.

Børn, der er stærkt naturalistiske elsker ordne og klassificere verden omkring sig, finde mønstre og sammenhænge. De behøver ting til eksperimenter, hvor de kan ordne og systematisere og skabe orden i kaos.

- Har gode sanser og observerer og husker ting fra hans/hendes omgivelser
- Ekstremt god til at genkende og klassificere artefakter
- Diskrimination af ting i omgivelserne
- Trænet i mønster genkendelse
- Kan lide dyr og kan lide at vide og huske ting om dem
- Holder meget af at være udenfor
- Laver meget gode observationer af natur forandringer, sammenhænge og mønstre

Litteraturliste

Mange intelligenser i klasseværelset / Thomas Armstrong. - Adlandia, 1998

De mange intelligenser : en redskabsbog / af Ellen Arnold. - Dafolo, 2001

Børns læringsstil : teori og praksis / Svend Erik Schmidt. - Dafolo, 2001

De mange intelligenser / Christer Gudmundsson - - 8 plakater. - Dafolo, 2001

Disciplin og dannelse : betydningen af det sande, det smukke og det gode / Howard Gardner. - Gyldendal Uddannelse, 2001